

BİR KIŞ GECESESİ, EĞER BİR YOLCU...

Karlar altındaki bir köye bir kış gecesi bir kadastrocu gelir ve olaylar gelişir. Yoksa gelişmez mi? **Franz Kafka**'nın **Şato**'su sadece büyük bir roman değil, aynı zamanda esaslı bir edebi bilmece. **Yapı Kredi Yayınları**, modern edebiyatın yapıtaşlarından biri olan eseri İlknur Özdemir çevirisiyle yayımladı.

Franz Kafka, son romanı *Şato* üzerinde aylarca çalıştıktan sonra onu bitirmeden bıraktı. Ölümüne sebep olacak tüberkülozla boğuşuyordu; gücü gitgide tükeniyordu. Hastalığını yenseydi peki? Kitabı yine de tamamlamayabilirdi. Yazarın yarıda bıraktığı eserleri ölümünden sonra yayımlayan arkadaşı ve editörü Max Brod'a yazdığı mektuptan, Kafka'nın *Şato*'dan usandığını anlıyoruz. Roman, cümlelerin ortasında, pat diye bitiveriyor...

Belki *Şato*'ya yakışan tam da budur. Bitmemesi... Hadi, biraz daha ileriye gideyim; hikâyenin esasen tam olarak nerede, ne zaman ve nasıl başladığının bile bilinmemesi... Karda, siste, karanlıkta Kafka, bize sürekli yolumuzu kaybettiriyor. Rüyalarımız gibi biraz... Derin bir uykudan ilk uyandığınızda,

rüyanız zihninizde tüm canlılığıyla durmaktadır. İnsanlar, olayların akışı, mekân, zaman... Sonra her şey parça parça silinir. Siz daha ne olduğunu anlayamadan, ayrıntılar uçar gider. Peşine düşmeye çalıştıkça, izler kaybolur. Geriye kalan hislerdir. Kafka'nın *Şato*'su işte tam da böyle. Son cümlesi, bir rüyadan aniden uyanır gibi, yarım. Ama rüyanın bıraktığı his, her zaman sizinle. Hiç bitmiyor.

Yapı Kredi Yayınları'nın *Modern Klasikler* serisinde İlknur Özdemir çevirisiyle yayımladığı *Şato*, hem içeriği hem de üslubuyla dünya edebiyatının temel taşlarından biri. Bir yandan da bir bilmece. Kafka, bize bu romanda tam olarak ne anlatıyor?

Evvvela hikâyenin ana hatları: K. adında, kadastrocu olduğunu söyleyen bir kişi, bir gece karlar altın-

Bir bürokrasi eleştirisi mi? Teolojik bir alegori mi?
İktidar taşlaması mı yoksa insanların birbirini asla
gerçekten anlayamayacağı üzerine bir roman mı?
Kafka'nın *Şato*'su hepsini içeriyor.

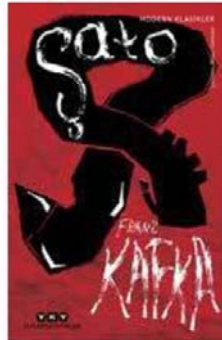
daki bir köye gelir. Uzaklarda bir 'Şato' tarafından yönetilen köyün sakinleri bu kadastrocuyu hoş karşılamazlar ama Şato'nun K.'yı bir süreliğine kabul etmesi yüzünden onun varlığına itiraz da edemezler. K.'nın planı onu belirsiz bir konumda tutarak oyalayıp duran Şato'ya ulaşmaktır; bu uğurda, huzursuz ettiği köylüler ve Şato'nun memurları ile yakınlık kurmaya çalışır.

Kafka'nın ne anlattığına dönelim. Şato'nun romandaki mutlak hakimiyeti ve toplum yaşayışının her anına damgasını vurması, yazarın araç olmaktan çıkıp amaca dönen bürokrasiyle dalgasını geçtiğini gösteriyor. En azından eser hakkında en çok paylaşılan görüş bu. Kitabın yayıncısı Max Brod ise tüm kitabın dini

bir eğretilen olduğunu düşünmüş ki sahiden romanı okurken bu fikre kapılmadan edemiyorsunuz. Şato, bir yandan hem kişisel hem sistemsel düzeyde bir iktidar taşlaması olarak da okunabilir. Biraz size bağlı, nereye çekseniz oraya gidiyor.

Ben Kafka'nın *Şato* vasıtasıyla bizlere iki insanın birbirini gerçekten anlamasının mümkün olmadığını söylediği kanısındayım. Roman, başta K. olmak üzere tüm karakterlerin kendi küçük hesapları, planları ve akıl yürütmeleri ile ilerliyor. Bir nevi akıl oyunları... Kahramanların kusursuz olduğunu düşündüğü hiçbir fikir, karşıdakinin zihninde aynı şekilde belirmiyor.

Eh, gerçek hayatta farklı mı ki?

Şato / Franz Kafka / Çeviren: İlknur Özdemir / [Yapı Kredi Yayınları](#) / Roman / 272 Sayfa.